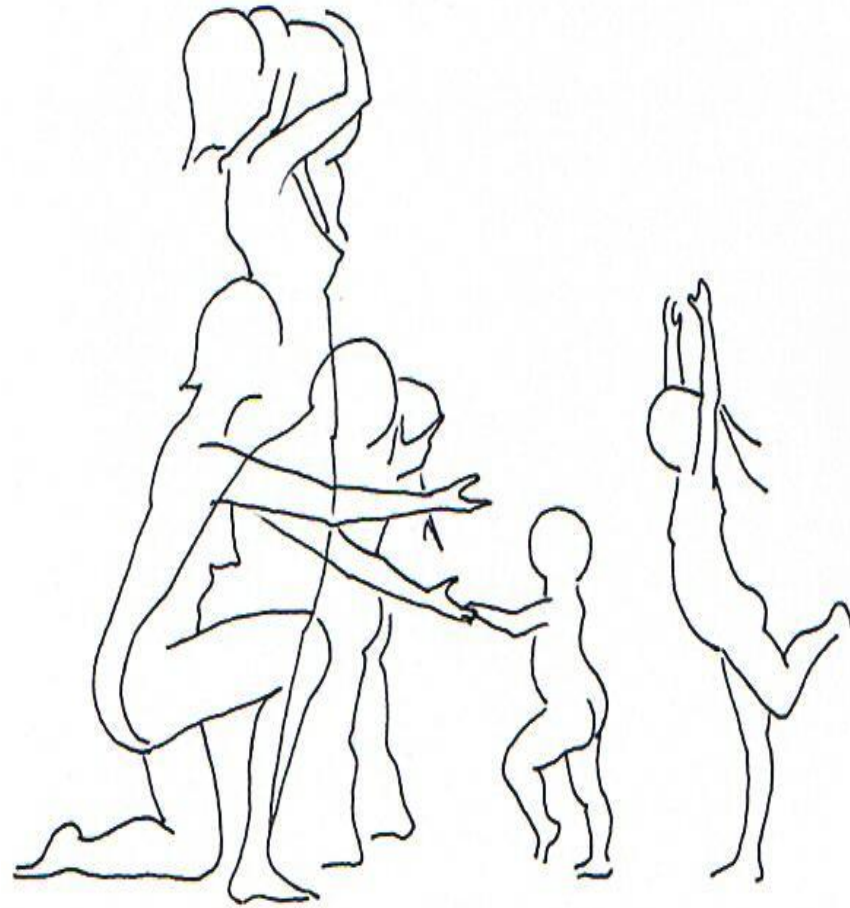

Psykoterapeutiska interventioner i sårbara spädbarns- och småbarnsfamiljer

Eva Tedgård, leg psykolog, leg psykoterapeut, doktorand, Lunds universitet

M. L. ... A. ...

Remisser till Viktoriagården

ca 280/år: Självremisser, MVC /BVC, barnklinik, vuxenpsykiatri och socialtjänst

Symptom hos barnet

- Mat- och sömnstörningar
- Svår tröstat, skrikigt
- Kontaktsvårigheter
- Trots/Aggressivitet
- Avvikande utveckling

Föräldern känner otillräcklighet

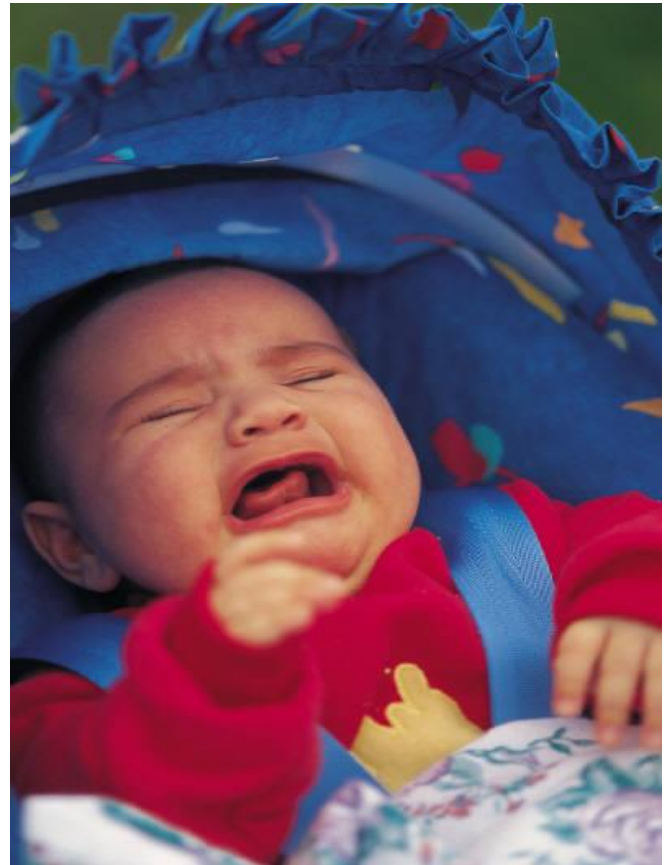
- Eget mående går ut över barnets fungerande
- Hen inte tycker om/vill inte ha sitt barn
- Egna tidiga upplevelser stör relationen till barnet

10 tjänster - psykolog, socionom,
barnsjuksköterska, pedagog och läkare

BEHANDLINGSMODELLEN

familjerna kommer 1g/vecka i 2 timmar under ca 6 månader

- Samspel mellan förälder och barn
- Individuellt psykoterapeutiskt arbete med föräldern
- Föräldrasamtal
- Samarbete med nätverk

Samspelsarbete

- Affektreglering
- Identifiera signaler och bekräfta barnet
- Uppmuntra all form av dialog - joller, beröring och ögonkontakt
- Uppmuntra lust och lek
- Ge utvecklingsrådgivning

Uppmärksamma avbrott och reparera

Psykoterapeutiskt arbete med modern/fadern

- Stärka föräldrarollen
- Arbeta med egen identitet skild från barnets
- Bearbeta relationen till barnets far/mor
- Se på ursprungsfamiljen, egen barndom
- Arbeta med skuldkänslor och bearbeta kriser
- Självständighet - beroende

Föräldrasamtal

- Hur stödja varandra på bästa sätt i föräldraskapet?
- Hur förändras parförhållandet?
- Prioritera barnets behov framför egna behov

Behandling av gravida

Remisser från vuxenpsykiatri och mödravården, patienten kommer 1 tim/vecka

- Verkliggöra barnet och skapa kontakt med barnet i magen
- Bygga en inre bild av barnet
- Skydda barnet från skuld och projektioner vid belastande graviditeter
- Insatser på ett praktiskt och socialt plan

Metoder som används i bedömning och integreras i behandlingsmodellen

- **DC 0-3** (Diagnostic Classification of mental health and developmental disorders of infancy and early childhood)
- **MIM** Marschak Intervention Method (Bedömningsdelen av Theraplay)
- **WMCI, Working Model of the Child Interview** (Zeanah, Benoit & Barton, 1995)
- **Theraplay** (Jernberg 1967)
- **COS-P, The circle of Security- Parenting** (Hoffman, Marvin, Cooper & Powell, 2006).
- **WWW, Watch, Wait and Wonder** (Cohen m fl, 1999)
- **CPP, Child-Parent Psychotherapy** (Lieberman 2005)
- **Marte Meo** (Maria Aarts)

Psykoterapeutiska samtal med dynamisk, systemisk eller kognitiv grund

Verksamma delar i behandlingen

- Kombinationen av samspelsbehandling och psykoterapeutiska samtal
- Fokus på barnet och dess behov
- Behandling i en livsfas då föräldrarna är känslomässigt öppna

Barn som växer upp med missbrukande föräldrar

- På Viktoriagården 27% (n=197)
- Populations studie 3%
innetiggande vård
(Hjern, Vinnerljung 2014)
- Populations studie 17%
öppenvård
(Hjern & Manhica 2013)

**Ca 400 000 barn i Sverige växer
upp med missbrukande
föräldrar**

(Statens folkhälsoinstitut 2008:28)

Vulnerable parenting among mothers with substance abuse in their family of origin – a cross-sectional comparative study of mothers in an infant and toddler program (n=126)

Tedgård & Råstam 2016

- Oftare symtom av **ADHD** (31% vs. 14%)
- Oftare symtom av **depression** (54% vs. 35%)
- Oftare egna f.d. **missbruksproblem** (20% vs. 1%)
- Oftare upplevt **traumatisk livshändelse** (våld, sexuella övergrepp, familjemedlems död) (84% vs. 56%)
- Oftare **upplevt separation** mellan egna föräldrar (66% vs. 38%)
- Hade oftare **syskon med missbruksproblem** (29% vs. 4%)
- Levde oftare som **ensamstående** förälder (29% vs. 11%)

Alla mödrar hade hög ångest (83% vs. 82%)

Uppväxt med missbrukande förälder Intervjustudie n=19

”Mamma var väldigt omtänksam och kärleksfull och fullkomligt opålitlig och nyckfull och väldigt, väldigt manipulativ”

Känslomässig vanvård (*bristande stimulans och engagemang, barnet känner sig inte bekräftat eller älskat*)
Studien 95% Sverige 18% (Cater 2014)

Psyisk misshandel (*hot, förnedring*)
Studien 79% Sverige 4-9% (Cater 2014)

Fysisk misshandel
Studien 52% Sverige 15-22% (Cater 2014)

Fysisk vanvård (*brist på mat, sjukvård, hygien*)
Studien 42% Sverige 16% (Cater 2014)

Affektreglering

Övergivenhet – ingen att berätta för

Uppväxt med missbrukande förälder - emotionell parentifiering

"Pappa har hotat att nu ska jag ta självmord och jag fick stå och dra i honom som 5-åring och mamma stod där vid sidan om "

- Barnet agerar som om föräldern är den sårbara och behövande av de två
- Barnet stänger av egna behov
- Ökad risk för externaliserade symtom i förskoleåldern (Macfie 2005, Sroufe 2008)
- internaliserade symtom i tonåren (Byng-Hall 2008, Shaffer & Egeland 2011)
- svårigheter i eget föräldraskap (Nuttall 2012, Dearden 2010)

Svårigheter i eget föräldraskap

”Mitt föräldraskap är svårt, jag önskar jag kände mer glädje. Jag är ängslig och orolig att jag inte lär dem det jag ska....i stunder av glädje känner jag den största sorg”

- **Hög oro och stress** som ledde till överbeskydd av barnet
- **Svårigheter** att klara barnets **frustrationer** och en önskan att ge barnet ”allt”
- Svårigheter att hantera egna **aggressiva impulser** mot barnet
- Uttalade svårigheter med även korta **separationer** från barnet, upplevdes som hot mot både relationen och mot egen identitet

Hot mot det egna föräldraskapet

- Haft en parentifierad roll under uppväxten
- Den kognitiva dissonansen
- Upplevt trauma
- Stark känsla av inkompetens
- Svårighet att identifiera och respektera egna behov
- Starkt behov av kontroll

Varför fick så få hjälp?

- Elefanten i rummet
- Emotionell parentifiering
- Svårt att upptäcka emotionell misshandel
- Missbruk och skam

Tack

